

Pekka Ihalainen: Valikointiin perustuva verotuksen toimittaminen

Lienee tyypillistä, että tutkimusaihe kypsyy vähitellen. Minulla se vaati kolme kosketusta. Ensimmäinen kosketus tapahtui loppuvuodesta 2014. Minulla oli tullut 15 vuotta täyteen Valtiontalouden tarkastusvirastossa ja olin aloittamassa useamman vuoden kestävästä verotulojen laillisuustarkastusta. Verotustietojen päivittämiseksi ilmoittauduin suorittamaan finanssioikeuden 8 opintopisteen opintojakson Oulun kesäyliopistoon. Yhdestä tenttikirjasta kävi ilmi, että tuloverotuksessa oli vuodesta 2006 alkaen sovellettu valikointiin perustuvaa tutkimistapaa, kun aiemmin saadut tiedot ja selvitykset oli *tarkoin harkittava*. Päättelin, että verotuksessa ei edes pyritä täydelliseen varmuuteen vaan kohtuulliseen varmuuteen, joka oli myös kansainvälisen laillisuustarkastusta koskevan standardin lähtökohta. Tarkastamassani autoverotuksessa ei ollut vastaavaa säännöstä, vaikka siinäkin sovellettiin valikointiin perustuvaa tutkimistapaa. Vai sovellettiinko? Tai oliko valikoinnista tullut jo verotuksen automatisoitua verotuksessa sovellettava yleinen periaate? Vaati vielä yhden lisäkosketuksen, ennen kuin joulukuussa 2016 muotoilin tutkimussuunnitelmaani hypoteesin: ”verotuksen automatisointi johtaa siihen, että osa veroilmoituksista tutkitaan ainoastaan koneellisesti ja osa valikoidaan tapauskohtaiseen tutkintaan. Menettely johtaa tasapainoiluun tehokkuusvaatimuksen ja verovelvollisten yhdenmukaisen kohtelun välillä.” Analysoin kirjoituksessani kolmea kosketusta ja käyn vähän dialogia silloisten ajatusteni ja valintojeni ja myöhemmin kertyneen tiedon välillä.